

I DETTA NUMMER

Redaktionshörna

Data om föreningen

Blandat

Brev från byggmästarna

Inte bara Södertälje. Lite medlemsstatistik

Morgondagens Minnen tar över utbildningen

Detta behöver vi

Ny hedersledamot

Fyra goda skäl att stödja Wendela Hebbes Hus

Från Wendela Hebbe till Marianne

Fredriksson

Ami Lönnroth

Rapport från byggarbetsplatsen

Ulrika Bergström

Tre elever om Signe Hebbes

undervisning

Anne-Sophie Eckerbom och Inga Lewenhaupt

Sköldpaddan och skorpionen

En sannsaga av Wendela Hebbe

Borgmästare Stenius och hans hus

Göran Gelotte

Mannen som skänkte Snäckviken till

Hebbarna

Per Eric Mattsson

Föreningens verksamhetsberättelse

1995 med bokslut

Årsmötet den 13 mars

Annonser

Tälje Byggnads AB. Kommer på Måndag. Spara en ruta.

Arbetsförmedlingen

Södertälje Byggmästarförenig

Tänkbara illustrationer

1. Till Detta behöver vi. Kolonnkakelugn
2. Till hedersledamot. Bild på Silas och huset
3. Från Wendela H till Marianne F. Bild på Wendela (t ex efter sid 186 i Wendelaboken. Okänd dansk målare. med samma undertext som i boken. Ev bild på Marianne F
4. Rapport från byggplatsen. Någon eller några av färgbilderna
5. Tre elever. Bild på Signe H. Första sidan i Ingas bok
6. Mannen som skänkte Bild på Hierta

7. Någon bild från taklagsfesten och myntnedkastet i samband med årsredov.

FÖRENINGEN WENDELAS VÄNNER

UR STADGARNA

Föreningen är en ideell och politiskt obunden förening med syfte att rädda och bevara Wendela Hebbes Hus från Snäckviken i Södertälje och att sprida kännedom om författaren/journalisten Wendela Hebbe och operasångerskan/teaterpedagogen Signe Hebbe och deras pionjärgärningar i svenskt kulturliv.

MEDLEMSKAP

Årsbetalande medlem: kr 100:-

Ständig medlem: kr 1.200:-

POST- OCH BANKGIRO

Postgiro : 985920-8

Bankgiro: 5601-9649

STYRELSEN

Ordf. Inga Lewenhaupt, 201507

V. ordf. Per Eric Mattsson, 55030584

Sekr. Titti Almskoug Eriksson, 55011269

Kassör Kerstin Holmerin, 55037072

Program

Signe Andersson, 55013987

Ami Lönnroth, 55030584

Ulrika Nyström, 55089349

Information

Lotti Walther, 55098760

Huset

Ulrika Bergström, 878601

Erik Sundin, 55065213

Sponsoring

Caisa Ekstrand, 55019430

Hedersledamot

Anne Sophie Eckerbom, 55031528

FÖRENINGENS ADRESSER

Ekonomi

c/o Holmerin, Täckgatan 22, 15133 Södertälje.

Sekretariat

c/o Almskoug Eriksson, Domarstigen 17, 15152 Södertälje

WENDELAVISAN

Redaktör

Per Eric Mattsson, Badhusgatan 8, 15173 Södertälje

Layout

Lotti Walther

Redaktionsruta

Wendel Avisan - det fantasifulla och dubbeltydiga namnet på Föreningen

Wendelas Vänners nya medlemstidning - kommer, hoppas vi, att locka läsare i och även utanför medlemskretsen. Avisan är, som bekant, en äldre beteckning för tidning. Ordet kommer från franskans *avis*, man talar på franska om *avis au lecteur* (underrättelse för läsaren). Avisorna har länge styrt världen skrev en Ehrensvärd redan i slutet av 1700-talet. Och Esaias Tegnér skrev föraktfullt på 1830-talet om pöbeln som läser eller skriver avisor. Några år senare skulle hans vän Wendela Hebbe bli en flitig medarbetare i *avisan* Aftonbladet, den nya tidning, som nationalskalden angrep främst av alla.

Wendel Avisan knyter också an till Wendela Hebbe som författare och till

hennes dotter operasångerskan Signe Hebbe. Den norske skalden Bjørnstjerne Bjørnson skrev i ett brev en gång att Wendela Hebbe skriver vers så att "Faen selv ikke kan gøre bedre". Hon skrev och översatte, främst på gamla dar, många sagor och visor. Om detta har det ännu inte forskats nämnvärt. Främst bland visorna brukar man sätta "Klara stjärnor..."

Klara stjärnor med de ögon snälla,
har ni sett min käraste om kvällen?

Föreningens tanke är att **Wendel Avisan** till en början skall utkomma tre gånger per år - i februari, i maj/juni och i oktober/november med varierande antal sidor. Det är vår förhoppning att tidningen skall falla medlemmarna i smaken och också att många medlemmar skall få inspiration att själva medverka på ett eller annat sätt. Vi tar gärna emot inlägg. Utöver information om rena föreningsangelägenheter, som våra tidigare medlemsutskick innehållit, kommer vi att detaljerat informera om hur vårt byggprojekt Wendela Hebbes Hus i Södertälje fortskrider i alla dess olika faser. Journalistik, opera och teaterpedagogik - Wendela och Signe Hebbes verksamhetsfält - med tyngdpunkt på 1800-talet, hoppas vi också kunna spegla. Som framgår av innehållsförteckningen börjar vi redan i detta nummer.

Vi hoppas att medlemstidningen skall bli till glädje för föreningens medlemmar.

BREV

Beröm till föreningen

I ett brev till föreningen i julas skrev ordföranden i Södertälje Byggmästareförening Bernt Flinck bland annat följande:

Jag är mycket imponerad av den verksamhet som försiggår både inom föreningen och den nu pågående verksamheten med återuppförande av "Hebbehuset". Jag har efter att ha läst sista numret (föreningens medlemsutskick) kommit till resultatet att detta blir något som alla inblandade kommer att känna en stolthet över. I sammanhanget måste då framföras att det mig veterligen aldrig kommit fram ordentligt att föreningen tillsammans med branschen genomför en ytterligt exklusiv utbildning för "moderna" byggnadsarbetare att förkovra sig i "byggnadsvård" och gammal byggteknik och hantering av gammalt byggnadsmaterial.

Detta är något vi tillsammans måste föra ut så att dessa kursdeltagare känner sin betydelse i sin framtida yrkesverksamhet och att allmänheten och andra ägare av dessa gamla hus vet att det finns kompetens inom kommunen att se till dessa även i framtiden, genom underhåll, kan få behålla ett bestående värde.

Föreningen tackar för de vackra orden. Vi vill tillägga att Bernt Flinck sedan länge varit en av pådrivarna i projektet. Utan det engagemang som han visat hade nog knappast huset i dag varit en realitet.

Inte bara Södertälje.Lite medlemsstatistik

En genomgång av medlemsstatistiken visar att över 40% av Wendelas Vänners medlemmar inte är skrivna i Södertälje. Ca 25% bor i länet utanför Södertälje och hela 17% utanför Stockholms län. Vid senaste årsskiftet hade föreningen 299 registrerade medlemmar. Hittills under 1996(till 20 febr) har antalet registrerade medlemmar ökat med ca 70. Ett 20-tal av dessa är icke betalande. De erhöll ett ettårsmedlemskap i julgåva för aktiva insatser med Wendela Hebbes Hus. Föreningen har 15 ständiga medlemmar och tre hedersmedlemmar.

Morgondagens Minnen tar över utbildningen efter Ebbalund.

Återuppförandet av Wendela Hebbes Hus sker som ett utbildningsprojekt anordnat av arbetsmarknadsmyndigheterna i samarbete med Byggmästareföreningen, Byggfacket och Föreningen Wendelas Vänner. Efter ett anbudsförfarande om den första inredningsetappen (20 veckor) tar nu Jan Granberg med firma Morgondagens Minnen över efter Ebbalunds Hantverksskola som haft hand om den första etappen. Från föreningens sida vill vi tacka Ebbalund för ett utomordentligt engagerat och kunnigt arbete. Det har varit mycket lärorikt och nöjsamt att på olika sätt få ta del av de kunskaper som Sverker Silberg och hans instruktörer Leif Rhodin, Jan Årman och Bo Rosell har förmedlat. Dryga 20-talet byggnadsarbetare har fått gedigen undervisning i byggnadshantverk. Föreningen kan bara instämma i de synpunkter som Bernt Flinck från Södertälje Byggmästareförening framför på annan plats i detta nummer.

Det är vår förhoppning att nästa etapp, som påbörjas i dagarna, kommer att skötas med samma engagemang och intresse av Jan Granberg.

Jan Granberg har såväl hantverks- som akademisk bakgrund. Han började 1965 som byggnadskonservator vid Stockholms slott, Kina slott och Stockholms Stadsmuseum. Under 1970-talet var han museiintendent och antikvarie i Strängnäs kommun och ledde bland annat upprustningen av Grassagården. 1984 blev han fil.dr på en avhandling om den förindustriella stadsgården. Sedan 1988 har han genom egna företaget Morgondagens Minnen arbetat som fristående byggnadsantikvarie och utbildare. I Norrtälje har han byggt upp fabriksmuseumsläggningen Pythagoras vars stiftelseordförande han är.

Jan Granbergs instruktörer blir Bengt Linderholm och Olle Pihlgren. Linderholm har arbetat som snickare sedan 1955, bl a på Skansen med restaurering av flera byggnader där. Tillsammans med Granberg har han lett ett antal restaureringar, bl a Klockarstugan i Fresta. Pihlgren har varit murare sedan 1965 och har sysslat med det mesta inom yrket ofta i samarbete med Granberg.

Föreningen hälsar Jan Granberg och hans instruktörer välkomna till Wendela Hebbes Hus och hoppas på ett gott samarbete. Tälje Byggnads AB fortsätter som entreprenör och Södertälje kommun med Bert Nilsson som byggherre.

Detta behöver vi för kommande byggnadsetapp.

- Massiva grangolv, kilsågade med tjocklek 50 mm.
- Trä till komplettering av snickerier (fönster, dörrar, paneler, foder
- Beslag till fönster och dörrar (tidigt 1800-tal)
- Kakelugnar från tidigt 1800-tal
- 1. 1 st rund till bottenvåningen (takhöjd 2,25 m)
- 2. Ev. 1 st rektangulär till bottenvåningen (takhöjd 2,25 m)
- 3. 1 st rund till Signes studio på övervåningen (takhöjd 2,5 m)
- 4. 1 st kolonnkakelugn till Wendelas salong på övervåningen (takhöjd 2,5 m)

- Fyra eldstadsplaner av kalksten, gärna begagnade.

Har du kunskap om var man till fördelaktigt pris kan få tag på ovanstående. Ring någon av oss i styrelsen t ex Erik Sundin (08-55065213) eller Ulrika Bergström (08-878601 hem eller 245105 arb.)

Vill du möjliggöra för oss att förvärva något av ovanstående, sätt in en slant på föreningens nyöppnade inredningsfond, postgiro 985920-8. Skriv inredningsfond på talongen.

Hedersledamot

På sin 80-årsdag den 3 december förärades Erik Silas Lindqvist ett hedersledamotskap i Föreningen Wendelas Vänner. Han var en av inspiratörerna när föreningen bildades 1983. Den direkta orsaken till bildandet var det rivningshot som Wendela Hebbes gamla vackra sommarhus i Snäckviken utsattes för. Vin & Sprit AB sålde fastigheten till läkemedelsföretaget Astra för deras kontorsexpansion. Rivning gick inte att hindra och i dag njuter Astras tjänstemän samma utsikt som Wendela njöt liksom hennes gäster från den musikaliska och litterära parnassen i Stockholm. Nedmonteringen av huset skedde efter antikvariska principer med tanke på en återuppbyggnad, som alltså nu pågår för fullt. Vin & Sprit AB har på olika sätt stött föreningen i dess strävanden med huset. Erik Silas Lindqvist och andra i styrelsen arbetade ihärdigt i flera år för en ny plats för huset

Erik Silas Lindqvist var i sin krafts dagar en av stans tongivande kulturpersonligheter, han deltog i 1960-talets stora kulturutredning och tog mycket aktiv del i byggandet av stadsbiblioteket i Luna. Förra året tilldelades han Bibliotekets Vänners vänpris inte minst för sin imponerande samling Strindbergiana.

Bilden visar Erik Silas Lindqvist framför Wendela Hebbes Hus före rivningen 1986.

FYRA GODA SKÄL FÖR WENDELA HEBBES HUS

Det finns många goda skäl att stödja Wendela Hebbes Hus. Här är de fyra viktigaste:

1. **Exklusiv utbildning.**

Som framgår av brevet från Byggmästareföreningen på sidan 2 genomföres på byggplatsen vid Kanalen i Södertälje en mycket gedigen utbildning i byggnadsvård för moderna byggnadsarbetare. Ett 30-tal byggnadsarbetare och murare har hittills fått sådan utbildning förmedlad av Ebbalunds Hantverksskola. Det är viktigt för framtiden att kompetens i vård av äldre hus finns och utvecklas.

2. **Trähus behövs.**

Södertälje centrum saknar nästan helt trähusbebyggelse i centrum. Gamla välvårdade trähus ger stil och profil åt ett centrum.

3. **Berömda inneboende.**

Wendela och Signe Hebbe, som bodde i huset under 25 somrar från 1863 och Lars Hierta som skänkte huset är viktiga förgrundsgestalter i svenskt samhällsliv var och en på sitt område. Deras insatser är värda att uppmärksammas.

4. **Modern användning.**

I huset skall en gedigen 1800-talsmiljö återskapas och användas på ett modernt sätt. Där skall litterära och musikaliska evenemang för mindre sällskap kunna hållas - på sommaren även i parken framför huset. Där skall företag och organisationer kunna bjuda kunder och anställda på måltider i tidstrogen miljö eller hålla mindre seminarier.

Från Wendela Hebbe till Marianne Fredriksson - 150 år av inlevelsejournalistik

Ett kort sammandrag av en installationsföreläsning på journalisthögskolan(JMK) den 5 maj 1995 av Ami Lönnroth

Journalistyrket har länge varit ett mycket mansdominerat yrke, präglad av manliga maktkamper och revirstrider och en människo- och samhällssyn som ger ganska snäva ramar åt det man kallar "verkligheten", den som anses värd att beskriva och påverka.

På senare år har allt fler kvinnliga journalister kommit att uttrycka sitt missnöje med denna mansdominans. De kräver ett kvinnligt inflytande över journalistiken med motiveringen att detta skulle innebära en annan syn på världen och de människor som befolkar den.

Det leder till två frågor:

1. Bedriver kvinnor journalistik på ett annat sätt än män?
2. Kan man rentav tala om en feminism som gjort sig märkbar inom medierna?

Låt oss göra en snabb historisk tillbakablick på kvinnors inflytande i svensk press. Året är 1841. En ung vacker lärarinna från Jönköping tar båten till Stockholm för att uppsöka den fruktade Aftonbladsfursten Lars Hierta. Året innan har hon lyckats få en roman antagen på hans förlag. Nu vill hon personligen träffa honom, kanske med hopp om att han skall ge ut fler av hennes litterära alster. Det är inte bara litterära ambitioner som driver henne.

Hon har nyligen blivit lämnad ensam med tre små flickor sedan hennes man Clemens gått i konkurs efter äventyrliga affärer och försvunnit ut ur landet. Hon är på jakt efter en inkomstkälla.

Mötet blir en stor framgång för Wendela Hebbe. När hon går därifrån har hon med sig ett kontrakt som lovar "förse fru Hebbe ifrån den 1 oktober 1841 till samma tid år 1842 med sysselsättning i litterär väg av den beskaffenhet att fru Hebbe därav må äga att påräkna en inkomst av tusen riksdaler banko..." . I praktiken hade hon blivit Aftonbladets kulturchef - och skulle så förbli i tio år - med ansvar för "recensionsdepartementet" utöver att hon översatte och introducerade utländska romanförfattare i de alltmer populära följetongerna som kom att attrahera framför allt kvinnliga läsare.

Som Ni vet, uppstod så småningom ett kärleksför-hållande mellan Lars Hierta och Wendela Hebbe, en välkänd offentlig hemlighet i det kulturella Stockholm på den tiden. Och säkert var det så att det sade "klick" redan när Lars Johan Hierta första gången träffade den svartögda fru Wendela. Men det är ganska troligt att detta drastiska steg att för första gången fast anställa en kvinna på en tidningsredaktion också hade rent journalistiska motiv. Hierta förstod att hans tidning kunde behöva ett kvinnligt inslag som appellerade till en kvinnlig läsekrets. En motvikt mot alla de hårda strider och osannolika affärer som hade ställt till upp

lopp och nästan revolution under det stormiga 1830-talet som också var hans tidnings första decennium.

Wendela Hebbe kom under tio års tid att få ett stort inflytande på Aftonbladets redaktion. Inte bara på Hierta själv utan t ex också på Love Almqvist som hon blev nära vän med. Liksom på flera andra av tidningens medarbetare som respekterade och högaktade henne. Hon höll litterär salong för den tidens litteratörer. Och såg sig förmodligen själv mer som litteratör än som journalist. Men under fyrtiotalets andra hälft kom hon att förnya journalistiken på ett mycket påtagligt sätt. Hon introducerade det sociala reportaget.

Hon hade varit anställd på Aftonbladet i tre år när debatten om de fattigaste fattiga, den s k pauperismen, tog fart i hela samhället och i hög grad kom att påverka hennes journalistiska inriktning. I Aftonbladet lanserade överstelöjtnanten Carl af Forsell idén om ett "Skyddssyskonför-bund":

Wendela Hebbes artiklar i ämnet blev början till en ny aktiv journalistik. Hon skrev om hur viktigt det var att man tog sig an "andligen lytta barn" och "minderåriga bovämnen" som "snart sagt fostras till brottet och vandrar i syndens mörker från vaggan i sin moders hus till den gröna graven på avrättningsplatsen".

Parallellen med vår tids värstingdebatt är påtaglig - även om språkdirkten idag är en annan.

Som den alltmer drivna journalist Wendela Hebbe utvecklas till, inser hon att det är de praktiska påtagliga exemplen ur vardagslivet som skall till om hon skall nå ut till läsekretsen med sitt sociala engagemang. Hon uppsöker fattiga nödställda i deras hem eller tar emot dem i sitt eget och gör av deras liv sannsagor som trycks i tidningen med den följd att portmonnärer öppnas och pengar strömmar in. Uppsökande journalistik eller kampanjournalistik skulle man kunna kalla det för. Men naturligtvis med den vedertagna synen på samhällets orubbliga klasskillnader.

Någon analys av vad pauperismen kunde bero på gjorde Wendela Hebbe inte. Den analysen skulle i stället komma i en ny typ av tidningar som nu i mitten av 1840-talet började dyka upp med nya oroande läror - arbetarrörelsen och socialismen befann sig i sin sin linda. Nu började de få röst i tidningar som Folkets röst och Söndagsbladet.

Inte heller kan man kalla Wendela för feminist, i den meningen att hon medvetet skulle ha kämpat för bättre villkor för kvinnor. I så fall var hennes alltmer närstående vän och arbetsgivare en betydligt större feminist i sitt envetna politiska arbete för att förbättra kvinnors ställning, ge dem rätt till arbete, utbildning, myndighet. Och likaså hennes vän Almqvist som fått en hel borgerlighet att vrida sig av fasa över de radikala idéer han torgförde i sin roman "Det går an".

Men var Wendela Hebbe inte feminist i teorin så var hon det faktiskt i praktiken genom den ställning hon fick, genom sitt uppenbarligen frimodiga sätt att umgås med manliga kolleger okonventionellt och utan choser. I hennes salong kunde den tidens ledande herrar och damer hitta en ny ton i umgänget, säkert väl så viktigt som teoretiska programförklaringar.

Och vad man i varje fall kunde konstatera var att Wendela Hebbe stod för något nytt och annorlunda under de tio år hon var verksam vid Aftonbladet, till dess Hierta sålde sin tidning 1851.

Det kom fler kvinnliga journalister efter Wendela Hebbe. Långsamt börjar en ny yrkesgrupp utkristallisera sig - de redaktionellt arbetande kvinnliga yrkesjournalisterna. Oftast var det på utrikesredaktionen de hamnade, som översättare och notisförfattare - borgerlighetens bildade flickor med stora språkkunskaper.

Det kom att dröja till en bit in på detta sekel innan feministiska tankar slog igenom bland kvinnliga journalister. Det verkar rimligt att sätta året 1910 som startåret för ett slags kvinnorörelse inom journalistkåren. Det var det året Elin Wägner gav ut sin roman Pennskaftet. Egentligen var den tänkt - i varje fall enligt ett förord av Barbro Alving i en senare utgåva av boken - som en pionjärroman för en friare syn på kärleken, en ny erotisk moral för kvinnans del. Samtidigt som den var en skildring av det tidiga 1900-talets intensiva rösträttskamp.

Men romanens unga journalistflicka, Pennskaftet kallad, kom framför allt att bli den kvinnliga journalistkårens genom tiderna bästa PR-kvinna. Romanen ger egentligen ingen inblick i den redaktionella miljön, de upplysningar man får om Pennskaftets yrkesverksamhet är att hon ränner i utnötta skor och trasiga handskar på föreningsmöten och föredrag, hon möter prinsessor och prostituerade med samma renhjärtade nyfikenhet och hon föreläser om moral och omoral för en häpen ung arkitekt som tycker sig ha fått en journalistdemimonde på gaffeln. Unga kvinnliga journalister hade fått en förebild, ett identifikationsobjekt.

Det är tydligt att Pennskaftet hade sin motsvarighet i verkligheten, hon var inte bara en feministisk konstruktion. Bo Bergman menade i sin recension i DN att Elin Wägner kvickare och säkrare än någon annan lyckats fånga den moderna självförsörjande kvinnan. Och i Stockholms Dagblad skrev Klara Johanson:

"Pennskaftet är nämligen en riktig människa. Livsvarm och livlig kommer hon direkt från sitt reportagespring rusande in i romanen, och hon tycks aldrig ha hört hur en ung dam bör skicka sig på ett så offentligt och högtidligt tillfälle". Och så talar hon om hur Elin Wägner själv brutit mark för kvinnorna på flera journalistiska områden.

Inte för att de alltid rönte så mycket uppskattning för detta, men på något sätt i smyg lyckades generationer kvinnor vidga fältet för det som av medierna blev erkänd verklighet.

Till pionjärerna räknar jag också min förra chef på Svenska Dagbladets Idagsida. För vad är det Idagsidan har gjort, under Marianne Fredrikssons ledning, om inte att mer eller mindre i smyg introducera nya och för en dagspresspublik ovana ämnesområden.

Kanske är det där hemligheten ligger. De kvinnliga pionjärerna i pressen gör journalistik av sina liv, av sina engagemang, stick i stäv med de normer som säger att en journalist skall förhålla sig strikt neutral och personligen stå helt utanför eller vid sidan av de händelser eller idéer han har fått i uppgift att skildra.

Det är på ett annat plan av verkligheten de rör sig, där människor älskar, lider, lever och dör. De förmår tala till och om människor mitt i livet och de får ett stort gensvar.

Rapport från byggarbetsplatsen

Ulrika Bergström, till vardags arkitekt på Wingårdhs arkitektkontor i Stockholm, är i föreningens styrelse ansvarig för den byggtekniska och arkitektoniska utformningen av huset. Här nedan lämnar hon en kort rapport från byggarbetsplatsen. Följ hennes råd att ta en titt på stommen, innan hela resultatet döljs bakom träpanel, snickerier och invändig lerklining. Under normal arbetstid är byggplatsen för det mesta öppen för besök.

När man närmar sig Wendela Hebbes Hus, så står hon där - en stolt och vänlig uppenbarelse! Den ålderstigna timmerstommen, bitvis kompletterad med färskt virke, har startat sin flera år långa process med att "sätta sig". Faltaket av nysågat Södertäljevirke var under en kort period exponerat och då en ren fröjd för ögat! Nu är lerteglet lagt och man får i stället bege sig upp på vinden för att se trätaget inifrån. Vindskuporna är plåtklädda och skorstenarna färdigmurade, all plåt skall så småningom få sin svarta kulör och skorstenarna slammas ljusa. Övre delarna av gavlarna är panelklädda och ger en aning om hur hela byggnaden kommer att te sig färdigpanelad.

Kommande etapp består av en kurs på 20 veckor för arbetslösa timmermän, snickare och murare - som en fortsättning på den utbildning som hittills bedrivits. Den här gången är det Arbetsförmedlingen i Södertälje som handlat upp utbildningen och många av de killar som hittills varit med om att uppföra byggnaden, stannar kvar, hoppas vi. Efter en så gedigen utbildning och med ett så bra resultat borde de ha goda möjligheter i framtiden!

Under tidig vinter byggdes en enkel smedja på gården. Till en timmermans arbetsuppgifter hör traditionellt att klara av att tillverka de enkla byggnadsjärn som behövs till byggnaden. Detta initiativ från Ebbalunds Hantverksskola blev riktigt lyckat! I vår kommer även en snickarverkstad att tillkomma på gården. Där kommer snickerivirke att lagras och renovering samt viss nytillverkning av fönster, dörrar, bröstningspaneler och listverk att utföras.

Parallellt kommer arbete med läggning av massiva 2-tums grangolv, lerklining av innerväggar, stucktak och montering av snickerier pågå inuti byggnaden. Vass till de vassmattor som skall bli putsbärare är redan skuren och ligger på vinden. Kakelugnar kommer att sättas och en ny rörspis i salen att muras upp, framför dem eldstadspaneler av kalksten.

När det utmanande arbetet med att resa stommen är klart, dröjer det inte länge förrän hela detta resultat döljs bakom träpanel, snickerier och invändig lerklining. Passa gärna på att ta en titt på stommen den som är intresserad.

Jag ser med tillförsikt fram mot att kommande etapp skall bedrivas i lika gott samarbete och med lika stor arbetsglädje som hittills - det är förutsättningen för ett gott resultat.

Ulrika Bergström

ca 2400 tecken.

Tre elever om Signe Hebbes undervisning

Den geniala gumman Signe Hebbe

Regissören Ragnar Hyltén-Cavallius har i sin bok "Följa sin genius", 1960, uttryckt sin stora beundran för sin lärarinna, som dock avrådde honom från skådespelarkarriären, något som han sedermera tyckte var riktigt. Han skriver: "Hos den duktiga, nästan geniala gumman Signe Hebbe, som utbildat så många av tidens lysande artister, började jag studera plastik, som enkelt uttryckt bara var konsten att behärska sin kropp och dessutom sin stämma. Därmed borde man börja och inte med 'själfulla' tolkningar - det skulle komma sedan, då tekniken hade givit mig vapen att låta talangen komma till sin rätt - om jag hade någon."

Inga Lewenhaupt

Signe Hebbes underbara plastik.

Den på sin tid kända operasångerskan Gertrud Pålson-Wettergren skriver i sina memoarer från 1964 "Mitt ödes stjärna" att hon varit elev hos "den stora operasångerskan Signe Hebbe, på sin tid berömd för sin underbara plastik":

"Det är med rörelse jag minns den gamla tant Signe - hon var då nära åttio år - ligga i sin säng med en bruten höft och sålunda i liggande ställning ge mig sina lektioner. Tant Signe beklagade att när hon nu i mig fått en "naturbegåvning" som elev, så skulle hon själv ligga bunden vid sängen och inte kunna få stiga upp för att riktigt visa mig, hur det skulle gå till. Det var redan innan jag blev antagen vid Operan, som jag gick i lära hos henne. På detta sätt kan jag säga, att jag till dagens stora operastjärna Birgit Nilsson förmedlat traditionen från Signe Hebbes tid."

Gertrud Pålson-Wettergren var engagerad vid Stockholmsoperan från omkring 1921 ända till 1948. Hennes dramatiska framställningskonst, enligt henne själv alltså ett arv från Signe Hebbe, gjorde henne till en av teaterns främsta och populäraste krafter.

Anne-Sophie Eckerbom

Signe Hebbe - viskningskonstens och gåendets tränarinna

Eric Wennerholm, nära vän till Anders de Wahl citerar på flera ställen i sin bok "Anders de Wahl" från 1974, den store skådespelarens uttalanden om sin avgudade lärarinna. När en man som länge beundrat de Wahls malmklingande stämma bl a i diktframföranden av Nyårsklockorna, sökte upp honom för att få tallektioner svarade de Wahl: "Jag undrar om ni vet vad ni givit er in på. Signe Hebbe undervisade mig och jag fick lära mig att viska så hon hörde över rummet fastän jag satt bakom en tillskjuten dörr."

Eric Wennerholm skriver: "Vad gällde plastiken tog han lektioner för Signe Hebbe, som mer än någon annan lärt en hel generation skådespelare att gå." Anders de Wahl var irriterad på att kritiken inte begrep sig på den fransk-italenska teknik han lärt hos Signe Hebbe, inklusive ett temperamentsfullt spel. I en intervju sade Anders de Wahl: "Inte för att kritiken någonsin begripit detta - men kritiken begriper i allmänhet inte teknik, den skiljer till exempel inte på ett vackert organ och vacker diktion, och den talar om behärskat spelsätt, ifall man bara går omkring med händerna i byxfickorna. Kommer en utlänning hit och spelar, livligt och intensivt, så blir det genast lovord: å vilket temperament! Men gör en svensk skådespelare detsamma, talas det genast om överdrift."

Inga Lewenhaupt

2600 tecken. Ett foto av Signe Hebbe. t ex det som står på första sidan i Ingas bok. "Amalia Lindegrens porträtt av Signe Hebbe i grekisk kostym. Porträttet finns nu på Operahögskolan i Stockholm."

Signeh.doc

Sköldpaddan och skorpionen

En sannsaga av Wendela Hebbe.

1871 gav Wendela Hebbe ut sagosamlingen *I skogen. Sannsagor för ungdom*. Med sannsagor menade hon sådana historier som hon hört i barndomen eller själv hittade på för barn. Ofta handlade de om djur och hade en lätt fabelaktig karaktär.

Sköldpaddan och skorpionen hade stiftat vänskapsförbund sins emellan och trivdes rätt väl tillsammans. Sköldpaddan hade mycken respekt för sin morske fosterbroder, emedan denne var i besittning av en skarpslipad och förgiftad dolk, med vilken han kunde hålla sina fiender från livet: då hon, stackars värnlösa kräk, varken hade försvarsvapen eller kunde söka sin räddning i flykten. En dag skulle vännerna nödvändigt över en flod; detta brydde skorpionen mycket, eftersom han inte kunde simma, "Var icke ledsen du för det", sade sköldpaddan, hjärtinnerligen glad att en gång kunna få vara till nytta, "sätt dig på min rygg, så skall du få se!"

Skorpionen gjorde så, och sköldpaddan plumsade i vattnet och började simma. Det gick både vackert och väl och man reste med god fart. Skorpionen satt trygg på sköldpaddans rygg, som en befälhavare på sitt däck. Bäst det var, så märkte paddan ett underligt knackande på sitt ryggskal.

"Kapten", sade hon då till skorpionen, "vad gör du där uppe på däck?"

"Jag brynar min dolk" svarade denne "och försöker om den kan tränga genom ditt ryggskal!"

“Fy skäms, din svarta best“, ropade sköldpaddan i vredesmod, “är det att handla som en vän? Tänk om din etttriga gadd tränger igenom mitt skal, och giftet sprutar in i såret?”
“Åh, det är inte min mening. Jag har bara för vana att jämt bryna min gadd mot stenar och alla möjliga föremål, såsom jag nu gör mot din rygg“, tröstade skorpionen.
“Skönt“, sade sköldpaddan, “men om du såg någon stå och med knytnäven bulta på en mur, så kunde du väl aldrig tro annat än att bultaren försökte slå hål på eller tilläventyrs omkull muren?”
“Det har icke fallit mig in“, svarade skorpionen, “liksom jag aldrig haft för avsikt att stinga din rygg; om någon olycka i det fallet inträffade så skedde sådant helt och hållet mot min vilja, det kan du lita på och vara trygg”.
“Tack, vackert, tack kapten, mumlade sköldpaddan och dök i detsammaned till botten, så att skorpionen trillade av och drunknade. Så fort sköldpaddan åter kom upp och hann slörpa i sig lite luft, sade hon: “De som av naturen är onda gör aldrig något gott, och det är en skam och förnedring att pläga umgänge med dem; däremot är det en stor välgärning att befria världen från dylikt avskum“. Och så muddrade den hederliga paddan mellan stenarna och gned, skurade och spolade däckat efter den dåliga lasten, från vilken hon, så vapenlös hon ock är, haft mod att befria sig och världen.

Göran Gelotte, stadsantikvarie i Södertälje, har skrivit denna artikel om borgmästaren som köpte gården Snäckvik i början av 1800-talet, alltså den gård som Wendela Hebbe senare på 1800-talet kom att bebo i nästan trettio somrar. Artikeln ger inte bara en bild av det hus som vi i dag kallar Wendela Hebbes Hus utan också av småstadslivet på den tiden.

Borgmästare Stenius och hans hus

Södertälje var vid sekelskiftet 1800 en liten landsortsstad med knappt 900 innevånare. Näringarna i staden var företrädesvis handel och hantverk. Eftersom Södertälje inte var något administrativt centrum, fanns ingen mera framträdande tjänstemannaklass. Den främste tjänstemannen i staden var borgmästaren och han hette sedan 1784 Anders Otto Stenius. Hans företrädare i ämbetet, Sven Lorents Sahiaerström, hade åren innan Stenius utnämndes till borgmästare, drabbats av ett vanligt öde för den tjänsten, nämligen konkurs.

Borgmästarsysslan var inte lukrativ, mycket beroende på “stor fattigdom“ i staden som landshövdingeberättelserna brukar tala om. Den handel som kunde gett ett visst välstånd, var begränsad och gav bara ett visst överflöd åt köpmännen själva. År 1782 hade den välkände sverigeresenären Abraham Hülphers varit i Södertälje och beskrivit staden, dess näringar, sevärdheter och omland. Hans skildring är intressant och ger belägg för att staden inte kunde räknas till de mera dynamiska i landet. Det var dock ett tillstånd som delades av majoriteten av svenska, och även finska, städer.

Hantverken bedrevs i ganska liten skala och flera ämbeten hade en form av vad man med en modern form skulle kunna kalla hängavtal. Detta innebar att det inte fanns tillräckligt många mästare för att kunna bilda ett skrå, utan mästarna lydde under skråna i Stockholm. Det var bara ett skrå som var väl företrätt och det var åkarnas skrå. Att just åkarna var så många berodde på genomfartstrafiken och omlastningarna av gods mellan Saltsjö- och Mälarhamnen.

Genomfartstrafiken gav många tillfällen till skjutsning och resandetrafiken var livlig mellan huvudstaden och Södertälje. Det var en mer eller mindre ständig ström till och från Stockholm. I Södertälje fick de resande ofta vänta på hästar för att kunna komma vidare. Det finns flera skildringar av hur personer i timmar fick vänta på att komma vidare. Den tiden tillbringade de ibland genom att vandra omkring i staden och bese det lilla som fanns.

Självt skjutsstationen låg i rådhuset framme vid Stora Torget. Den byggnaden finns kvar, men ligger numera på torgets östra sida. Därifrån var det inte lång väg till S:ta Ragnhilds kyrka, ett givet mål för en dåtida besökare. Kyrkan var inte särskilt påkostad. Den var återuppförd efter den stora stadsbranden 1650 efter dåtidens knappa ekonomi. Det enda verkligt sevärda delen var det Hackerska gravkoret på södra långsidan. Det var byggt omkring 1670 och med stor sannolikhet är det Erik Dahlberg som varit arkitekt.

Utöver detta var det sedan bara lasarettet uppe på kullen öster om Storgatan som var av något intresse. Den byggnaden hade börjat uppföras 1777 av Serafimerorden. Den orden hade fått privilegium att handha de svenska lasarett. Varför den lilla staden Södertälje fick förmånen att få ett lasarett får framtida forskning utreda. Alltnog, byggnaden stod klar 1779 och kunde börja ta emot patienter. Vid lasarettet fanns en syssloman anställd

som skötte driften och såg till att det praktiska fungerade, medan lasarettsläkaren tog hand om patienterna och deras krämpor.

Den förste sysslomannen befordrades till Serafimerlasarettet i Stockholm och till efterträdare fick han ovan nämnde Otto Stenius. Man kan tycka att det är egendomligt att en borgmästare även skulle ha en tjänst som syssloman vid stadens lasarett. Men det var den enda möjligheten för att få en stabil ekonomi. Otto Stenius blev även den ende borgmästaren under en lång följd av år som inte hade några större bekymmer med ekonomin. Den skulle kunna beskrivas som begränsad med välordnad.

Borgmästare Stenius bodde med sin familj utmed Storgatan östra sida, i ett hus nära Stora Torget. Han hade således nära till sina båda arbetsplatser; rådhuset och lasarettet. Stenius eftermäle som borgmästare tyder inte på några mera ambitiösa drag som tjänsteman. Han beskrivs som en ganska slätstruken person som skötte sina sysslor ordentligt, men utan någon högre grad av auktoritet. Den verkliga makten låg hos rådmannen Kindgren som var en välbärgad handlare. Denna var en trätlysten och egensinnig person som gjorde livet surare än nödvändigt för många i den lilla staden.

Borgmästare Stenius lyckades med sina två tjänster skrapa ihop en del pengar och köpte den lilla gården Snäckviken norr om staden. Gården låg mycket vackert vid södra stranden av Linaviken och till gården hörde ett litet jordbruk. Intill, åt söder, hade tidigare funnits ett kronobränneri som varit i drift ett knappt årtionde. I övrigt fanns bara en mindre stenkärlsfabrik i området. Gården Snäckviken låg, efter den tidens sätt att se, ganska långt ifrån staden och räknades till rena landet.

Den byggnad som borgmästare Stenius lät uppföra, blev inte särskilt påkostad. Vad man senare kunnat se, användes till stor del begagnat timmer som Stenius kunde köpa ganska billigt. Enligt vad man kan anta, ämnade Otto Stenius bosätta sig där på sin ålders höst. Läget var utmärkt, ganska nära staden men ändå ostört på landet. Tyvärr fick borgmästaren inte tillfälle att flytta in i sitt hus vid Snäckviken. Vad man kan utläsa av kyrkböckerna avled han i september 1813 medan han bodde kvar vid Storgatan.

Änkan Sara Christina Stenius med dotter Sara Carolina flyttade dock ut till Snäckviken och bodde där till 1834 då de, allt enligt kyrkböckerna, flyttade till Stockholm och gården Snäckviken övertogs av lantmäteridirektören Emanuel Ljunggren. Södertälje var på den tiden en uppskattad bostättningsort för pensionerade tjänstemän som i staden kunde bo och leva ganska billigt. Därmed räckte deras ganska knappa pensioner länge.

Göran Gelotte

Mannen som skänkte Snäckviken till Hebbarna

Snäckviken är ett ganska kostsamt sommarnöje, skrev Lars Hierta i ett brev 1863 men visst hade han råd att köpa detta ställe till Wendela Hebbe, som en gång varit hans "kulturchef" i Aftonbladet och som var mor till hans ende son. Lars Hierta, nu dryga 60 år, var en av Stockholms rikaste personer. Den forne rabulisten, hatad av hovet, adeln och prästerskapet, hade blivit etablerad och var nu själv en del av etablissemanget.

Ett par år senare skulle hans politiska karriär krönas med titeln ålderspresident i den första folkvalda andra kammaren efter den representationsreform som han själv i nästan fyra decennier kämpat hårt för. Ingen har gjort mer för åsiktsfrihet och tryckfrihet i vårt land framhölls det när hans staty avtäcktes i Klarakvartern 1927. Som företagare kan han nämnas vid sidan av A O Wallenberg och bröderna Nobel. Han startade Liljeholmens Stearinfabrik och Munksjö Pappersbruk för att nu bara nämna ett par företag, som fortfarande existerar. Även i Sunds Bruk, Sandviken och Skandinaviska Banken var han med från början.

Lars Hierta blev också framgångsrik som bokförläggare med författare som Anders Fryxell, Fredrika Bremer och Love Almqvist. Över 600 böcker finns i hans förlagskatalog, många är översättningar av utländska författare, som han introducerade i Sverige. Aftonbladet, som han startade 1830, blev, som alla vet, en framgångshistoria. Tidningen älskades av den läsande medelklassen men hatades av hovet och hela det

konservativa och religiösa etablissemangen. Hovkanslern drog ständig in tidningen men Lars Hierta svarade med att ge ut Aftonbladet med nya ansvariga utgivare - så kom Det Andra Aftonbladet, Det Tredje o s v. Efter Det Tjugosjätte Aftonbladet tröttnade hovet och Lars Hierta kunde fortsätta till 1851 då han, efter Almqvists flykt från landet, sålde tidningen.

Vid sidan av allt detta hade han två familjeliv - fem döttrar med hustrun Wilhelmina och en son med Wendela Hebbe och dessutom stort engagemang i Wendelas tre begåvade döttrar med den landsflyktige Clemens Hebbe.

Hur hann karln, frågar man sig förundrat med drygt hundraårigt perspektiv på hans liv. August Blanche, stockholmsskildraren och Hiertas liberale vapenbroder i det politiska livet på 1860-talet, har denna festliga karaktäristik av Hierta:

Vill man se en fullt levande bild av verksamheten betrakta då Hierta, antingen han går, står eller sitter. Han går som bure han på sin rygg hela världen - hans gång är ett oavbrutet fallande - men inga fötter löper snabbare än hans; även däruti är det svårt att följa honom. Man skulle se honom när han står vid sin pulpet med näsan tätt intill papperet och pennan rörlig som en lärkas vinge. Det var ej för ro skull han i sin ungdom som riddarhuskanslist vann högsta priset i snabbskrivning. Han skriver affärsbrev till hela världen, och han har även haft affärer på Kina; men i samma handvändning korresponderar han med sina litterära vänner, en Albano, en Braun, m fl tävlande med dem i humor på prosa och vers, och i fråga om polemiska repliker, så har man nog samt bekant att ännu ingen återbetalt dem så rundligen som han. När han sitter, sitter han som på nålar; det är som om blott ett enda hår i världen besvärade honom, och det är vilan.

Per Eric Mattsson

ca 2600 tecken

FÖRENINGEN WENDELAS VÄNNER VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1995

STYRELSE

Inga Lewenhaupt	ordförande
Per Eric Mattsson	v. ordförande
Titti Almskoug Eriksson	sekreterare
Kerstin Holmerin	kassör
Signe Andersson	programansvarig
Ami Lönnroth Mattsson	programansvarig
Ulrika Nyström	programansvarig, arkiv
Lotti Walther	information
Ulrika Bergström	byggfrågor
Erik Sundin	byggfrågor
Caisa Ekstrand	sponsoring

Såsom adjungerad har hedersmedlemmen Anne Sophie Eckerbom deltagit i styrelsemötena. Styrelsen har hållit sex protokollförda sammanträden (13/2, 27/4, 15/6, 7/9, 12/10, 30/11). Därutöver har ett stort antal arbetsmöten ägt rum.

STADGEÄNDRING

I anslutning till årsmötet den 22 mars 1995 hölls ett extra allmänt möte, varvid stadgarna ändrades beträffande styrelsesammansättningen (§3).

MEDLEMSANTAL

Föreningen har drygt 300 medlemmar, varav 12 ständiga.

REVISORER

Gunnar Olsson och Gunilla Thörn, ord., Kerstin Linder, suppl.

VALBEREDNING

Elisabet Sjöberg, sammankallande, Inga Lindblad och Kerstin Klein.

ÅTERUPPFÖRANDET AV WENDELA HEBBES HUS

I början av året hade föreningen samlat in drygt en miljon kronor och kunde ge klartecken till planering av den första etappen i återuppförandet. Länsarbetsnämnden antog ett anbud från Ebbalunds Hantverksskola att svara för utbildningen av arbetsläsa byggnadsarbetare. De lokala arbetsmarknadsorganen, byggfacket, samt byggmästareföreningen deltog i planeringen av utbildningen. Tälje Byggnads AB fick etableringsentreprenaden. Södertälje kommun har svarat för byggherrefunktionen. Kommunens antikvarie Göran Gelotte har på olika sätt deltagit i projektet.

Den 13 maj kunde så den officiella starten äga rum inför ett sjuttiototal deltagare. Föreningens ordförande höll tal och släppte på gammalt vis ner ett silvermynt under murstocken. Sverker Silberg från Ebbalunds Hantverksskola presenterade arbetet med projektets första byggetapp. Under året har ett trettiotal byggnadsarbetare fått gedigen utbildning i gammal byggteknik och arbetet har fortskridit helt enligt planerna.

På Wendelas namnsdag den 8 november deltog ett hundratal personer i taklagsfesten. Byggnadsarbetarna erhöll diplom från föreningen och bokgåvor m.m. från Södertälje Byggmästareförening och byggfacket. Ulf Johan Tempelmann underhöll med sång och flera tal hölls. Aftonbladets kulturredaktör överlämnade en tavla med särtryck av en av Wendela Hebbes artiklar i Aftonbladet. Ett timrat härbre auktionerades bort.

Från föreningen har Ulrika Bergström, Per Eric Mattsson och Erik Sundin deltagit i byggmöten och andra möten kring byggprojektet. Erik Sundin har dokumenterat byggprocessen på video. Under slutet av året påbörjades planeringen av den första inredningsetappen efter en detaljplan av Ulrika Bergström.

HUSETS INREDNING OCH FRAMTIDA VERKSAMHET

Idégruppen (Ami Lönnroth, sammankallande, Ulrika Bergström, Monica Boëthius, Topsy Bondeson, Kerstin Dederling, Hedvig Hedqvist, Inga Lewenhaupt och Vicky Schultz) har haft två sammanträden (2/2 och 6/4). Då sökt bidrag från Stiftelsen framtidens kultur inte bifölls, har planerade resor och seminarier skjutits på framtiden. Dock har ordf. haft kontakter med olika personer som har Hebbemöbler i sin ägo och bl.a. i Köpenhamn träffat Wendelas dottersondotterdotter Ole Hjortdal. Mormodern, fru Gudrun Bure f. Vedel, fyller den 19 augusti 1996 100 år. Fru Kerstin Bröttje har skänkt Wendela Hebbes säng (enl. uppgift gåva från Runeberg) samt två bondrokostolar.

PROGRAMVERKSAMHET

Medlemmarna har välkomnats till fem arrangemang under året: Efter årsmötet den 22 mars talade barnboksjournalisten Kristin Hallberg under rubriken "Sagoberätterskan som låter flickan lura ormen". Föredraget hölls i samarbete med TBV. Den 13 maj togs "första spadtaget" (se ovan). Den 10 juni gjorde föreningen en bussutflukt med picknick tillsammans med Bibliotekets Vänner i Södertälje. Vi besökte Sorunda kyrka, Moa Martinsons torp och Wendelas och Signes sista sommarbostad Skogshyddan i Nynäshamn. Avslutningsvis tog skulptören Hans Polmar emot. I serien Skansens litterära matinéer deltog föreningen den 15 oktober i ett program rubricerat "Kvinnans röst". Ami Lönnroth talade om Wendela Hebbes journalistik. Wendelas namnsdag den 8 november firades denna gång med taklagsfest (se ovan).

ÖVRIG VERKSAMHET

Liksom tidigare år har styrelsen och enskilda medlemmar på olika sätt bidragit till att sprida kunskap om föreningens verksamhet och om Wendela och Signe Hebbe. Signe Andersson talade om Wendela den 23 februari i Västertälje församling. Ordf. har hållit kontakten med DELS (De litterära sällskapens samarbetsnämnd) och deltagit i dess valnämnd. Den 22 april höll

hon ett föredrag i Föreningen Stigberget: "Signe Hebbe, en skådespelerska på operascenen". I anslutning till sitt utnämmande till gästprofessor vid Stockholms universitets institution för Journalistik, medier och kommunikation höll Ami Lönnroth den 5 maj en föreläsning under rubriken "Från Wendela Hebbe till Marianne Fredriksson - om journalistmen, feminismen och det mänskliga mötet". Den 3 december talade Inga Lewenhaupt vid en Jämställdhetssalong arr. av B. Dahlbom-Hall konsult AB: "Operasångerskan signe Hebbe - en guru bakom svenska scentraditioner". Vidare har ordf. handlett gymnasielärare i svenska och en högskolestuderande i Jönköping inför uppsatser om Wendela Hebbe. Föreningens verksamhet har fortsatt intressera massmedia i flera radio- och TV-inslag (bl.a. ABC). Artiklar har vid ett flertal tillfällen dykt upp i Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Länstidningen (den sistnämnda 13 stycken). Dessutom har Anne-Sophie Eckerbom och Lotti Walther vid 12 tillfällen fått en föreningsruta införd i Länstidningen. Lotti Walther har svarat för ny design på informationsfolder och brevpapper (gult med blått tryck).

BIDRAGSGIVARE OCH SPONSORER.

Årets bidragsgivare framgår av vinst- och förlusträkningen nedan. Härutöver har Aftonbladet, Vin & Sprit AB, Erik Lundqvist Reklam AB, AMI/Arbetsförmedlingen, Ebbalunds Hantverksskola och Tälje Byggnads AB sponsrat informationstavlor på arbetsplatsen. Telgebostäder har sponsrat viss utrustning till byggnadsarbetarna och Konsum har sponsrat förnödenheter i samband med taklagsfesten.

MEDLEMSREGISTRET

har skötts av Kerstin Holmerin, som också svarat för 4 medlemsutskick.

Södertälje/Stockholm den 5 februari 1996

Inga Lewenhaupt	Per Eric Mattsson	Titti Almskoug Eriksson
Kerstin Holmerin	Signe Andersson	Ami Lönnroth Mattsson
Ulrika Nyström	Lotti Walther	Ulrika Bergström
Erik Sundin	Caisa Ekstrand	

Föreningen Wendelas Vänner

Resultaträkningar	Noter	1995	1994
Intäkter			
Medlemsavgifter		24.250:-	12.900:-
Erhållna bidrag	1	373.893:-	250.491:-
Bokförsäljning		380:-	1.181:-
Lotterier			812:-
Programverksamhet		518:-	

Räntor och utdelningar		<u>62.704:-</u>	<u>12.945:-</u>
Summa intäkter		461.745:-	278.329:-
Kostnader			
Div. kostnader för huset		10.621:-	20.417:-
Erlagd förskottshyra	2	487.340:-	
Informationsmaterial		8.167:-	
Taklagsfest		1.193:-	
Administrativa kostnader		10.145:-	11.555:-
Summa kostnader		517.466:-	31.972:-
Årets förlust resp. vinst		-55.721:-	246.357:-
Summa		461.745:-	278.329:-

Balansräkningar	Noter	1995-12-31	1994-12-31
Tillgångar			
Kassa		3.170:-	951:-
Postgiro		46.216:-	413:-
Bank	3	35.220:-	57.138:-
Privatobligation	4	392.581:-	450.000:-
Summa tillgångar		477.187:-	508.503:-
Skulder			
Förutbet. medlemsavgifter		12.500:-	0:-
Fonder			
Inger Mattssons fond	5	7.745:-	6.641:-
Ständ.medlemmars fond		10.800:-	0:-
Eget kapital			
Ingående eget kapital		501.863:-	255.505:-
Årets resultat		-55.721:-	246.357:-
Utgående eget kapital		446.142:-	501.862:-
Summa skulder, fonder och eget kapital		477.187:-	508.503:-

Noter

- 1 **Större bidragsgivare 1995**
Boverket (beviljat 500.000:-)
Stiftelsen Lars Hiertas Minne
Sjöfartsverket
Ellen Alexandersson
5.000:- (tidigare 10.000:-)
- 2 **Förskottshyra**
Föreningen har en förbindelse att erlägga maximalt kr 1.030.000:- i förskottshyra till Södertälje kommun för första byggnadsetappen. Förskottshyran skall i stort sett motsvara material- och etableringskostnaderna för etappen.
- 4 **Privatobligation**
Obligationen har utfärdats av Stadshypotek. Den köptes den 23 december 1995. Nom.v. 400.000:- , rta 9%, ffd 2001-06-01.
- 5 **Inger Mattssons fond**
Fonden har tillförts ränta på 8% för 1994 och 1995, sammanlagt kr 1.105:- som belastats räntekontot.

Årsmötet på Operahögskolan.

Föreningens årsmöte äger, som vi tidigare meddelat, i år rum på Operahögskolan i Stockholm

den 13 mars kl 19.00.

Operahögskolan ligger på Strandvägen 82 mitt emot den Amerikanska ambassaden. Man kan ta buss 69 vid Hotell Continental på andra sidan Vasagatan från Centralen sett (18,09 och 18,24). Bussen tar ca 20 minuter. Stig av vid "ambassaderna".

Utöver årsmötesförhandlingar kommer skolans rektor Jonny Blanc att presentera skolan och några av eleverna. Dessa framträder i ett litet program ur Signe Hebbes repertoar till ackompanjering av pianisten Anders Wadenberg.

Missa inte denna chans att också få se Amalia Lindegrens porträtt av Signe Hebbe i grekisk kostym. Porträttet har nyligen hängts upp på skolan.

Välkomna.
Ingen särskild anmälan behövs.

Enligt stadgarna skall följande ärenden förekomma på föreningens årsmöte.

1. Fråga om kallelse (senast 4 veckor i förväg)
2. Val av ordförande och sekreterare
3. Val av justerare att jämte ordföranden justera dagens protokoll
4. Styrelsens och revisorernas berättelse samt fråga om ansvarsfrihet.
5. Fastställande av årsavgiften
6. Övriga ärenden som styrelsen hänskjutit till sammanträdet.
7. Behandling av förslag som väckts av medlem och minst 14 dagar före årsmötet skriftligen tillställts styrelsen.
8. Val av ordförande och övriga ledamöter.
9. Val av revisorer och ersättare för dem.
10. Val av valberedning (en sammankallande och minst två övriga ledamöter)

B

FÖRENINGSBREV

Föreningen Wendelas Vänner
c/o Holmerin, Täckgatan 22
15133 Södertälje

Annon's Arbetsförmedlingen. Liten ruta.

Arbetsförmedlingen har bidragit till att dryga 20-talet byggnadsarbetare fått gedigen utbildning i gammal byggteknik på Wendela Hebbes Hus.

Besök kanalen på Arbetsförmedlingen.
Köpmangatan 5-7

Logotype
Arbetsförmedlingen

Arbetsfö.doc 230 tecken

Annons Södertälje Byggmästareförening

Logotype

Södertälje Byggmästareföreningen, som hela tiden stött återuppförandet av Wendela Hebbes Hus, är en arbetsgivar- och branschorganisation för byggföretag i Botkyrka, Nynäshamn, Salem och Södertälje. Föreningens huvudsakliga uppgift är att bistå och företräda medlemsföretagen i frågor som lönehantering, utbildnings- och arbetsmiljöfrågor och aktivt verka för branschen i övrigt.

ca 300 tecken + logotype

**Du har väl inte missat medlemsavgiften för 1996
endast kr 100:-
till föreningens postgiro nr 985920-8
(Ständigt medlemskap kr 1.200:-)**

Köp böcker genom Wendelas Vänner.

Du kan köpa Inga Lewenhaupts doktorsavhandling om Signe Hebbe för kr 200:- och Ami Lönnroths bok Maskrosbarn för kr 100:-. Är Du intresserad av ett köp betala in beloppet på föreningens postgiro nr 985920-8. Lägg till 25:- för porto om Du vill ha boken hemsänd. I annat fall kan Du efter inbetalning hämta ut boken i Mediett-butiken i Stadsbiblioteket i Södertälje (öppet 11-18 tisdag-fredag, lördag 10.00-14.00).

Medlemskap i present.

Ge bort ett medlemskap i Föreningen Wendelas Vänner i present. Sänd in medlemsavgiften kr 100:- till vårt postgiro (985920-8). Ange mottagarens namn och adress och Ditt eget namn på talongen. Vi skickar ett trevligt välkomstbrev och talar om vem som är givaren. Beloppet måste vara oss tillhanda senast den 15 december.